

S P R A W O Z D A N I A

*Tekst jako kultura. Kultura jako tekst*  
Międzynarodowa Konferencja Naukowa w Instytucie Filologii Słowiańskiej  
Uniwersytetu Gdańskiego

W dniach 19–20 listopada 2009 r. w Gdańsku odbyła się międzynarodowa interdyscyplinarna konferencja naukowa *Tekst jako kultura. Kultura jako tekst*, którą zorganizował Zakład Translatoryki i Komunikacji Międzykulturowej Instytutu Filologii Wschodniosłowiańskiej UG. Nad całością spraw organizacyjnych czuwała prof. Zoja Nowożenowa, funkcję sekretarza pełniła natomiast dr Tatiana Siniawska-Sujkowska. W skład komitetu organizacyjnego weszły również dr Alicja Pstyga oraz dr Katarzyna Wojan.

Obrazy toczyły się na Wydziale Filologicznym oraz w budynku Biblioteki Głównej. W konferencji wzięli udział lingwiści, literaturoznawcy i specjaliści z zakresu kultury, reprezentujący liczne ośrodki polskie i zagraniczne: z Białorusi, Rosji, Ukrainy, Niemiec, Czech. Językami konferencji były język polski i rosyjski.

Po uroczystym otwarciu konferencji uczestników powitali Dziekan Wydziału Filologicznego UG prof. dr hab. Andrzej Ceynowa oraz Dyrektor Instytutu Filologii Wschodniosłowiańskiej prof. Marcelina Grabska.

Konferencję rozpoczęły obrady plenarne, którym przewodniczyli kolejno prof. Grzegorz Ojcewicz oraz prof. Aleksander Kiklewicz.

Podczas obrad wygłoszono 9 referatów: *Образы Польши в городском тексте* (prof. Zoja Riezanowa, Tomsk), *«Напишите мне в альбом» — автографы как документ эпохи и памятник культуры русского зарубежья* (prof. Joanna Mianowska, Bydgoszcz), *Советская словесная культура* (prof. Andriej Romanienko, Saratow), *Эдвард Сепир и культурологическая лингвистика* (prof. Aleksander Kiklewicz, Olsztyn), *Śmierć Sergiusza Jesienina: teza — antyteza — synteza* (prof. Grzegorz Ojcewicz, Olsztyn), *Методологические основы изучения религиозного текста* (prof. АНa Kamałowa, Olsztyn), *Дискурс лузерства как проекция проблем современной культуры (русские модификации дискурса лузерства)* (prof. Eleonora Lassan, Wilno), *Современная общественно-политическая лексика как «текст» новой политической культуры* (prof. Kazimierz Luciński, Kielce) i *Модальные аспекты художественного дискурса* (prof. Natalia Pawłowska, Mińsk).

Po przerwie obrady toczyły się w sekcjach.

W sekcji pierwszej, *Tekst i dyskurs w przestrzeni kulturowej*, wysłuchano 9 referatów. Dr Helena Pocięcina (Olsztyn) omówiła osobliwości tekstów precedensowych w kulturze mazurskich staroobrzędowców. Dr Natalia Pachalina (Kaliningrad) podzieliła się uwagami o specyfice badań lingwistycznych nad kulturą, a dr Zoja Sandzi-Gariajewa (Saratow) wygłosiła referat o leksyce radzieckiej w dzisiejszej praktyce językowej Rosjan. Wystąpienie dra Miłosza Babeckiego (Olsztyn) dotyczyło dyskursywności i interkulturowości teorii spiskowych w systemie komunikowania masowego, natomiast referat dr Danuty Stanulewicz (Gdańsk) traktował o znanym z pewnej piosenki wyrażeniu rzeczownikowym „smutny kolor blue”. Dr Gustaw Michał Akartel (Katowice) omówił zagadnienie żargonizmów we współczesnej prozie rosyjskiej, dr Adam Grabowski (Olsztyn) scharakteryzował formy gramatyczne, plastycznie kształtujące cechy postaw interpersonalnych, a dr Bożena Niećko-Bukowska (Poznań) wygłosiła referat *Aksjologiczny charakter wyrażen: „na pewno” i „tak naprawdę”*.

W sekcji drugiej zatytułowanej *Kultura jako tłumaczenie* przedstawiono 11 referatów, które dotyczyły różnorodnych zagadnień z zakresu translatoryki. Prof. Jelena Panczenko (Dniepropietrowsk) wygłosiła referat *Перевод как метафора: дескриптивный аспект*, natomiast dr Hanna Wadas-Woźny (Siedlce) — *Трансформация и трансляция как составляющие переводческой деятельности*. Dr Dorota Żyłko (Gdańsk) przeprowadziła analizę przekładów *Stepów Akermanskich* Adama Mickiewicza na wybrane języki słowiańskie, dr Izabela Olszewska (Gdańsk) omówiła — na podstawie analizy tekstów literackich — specyfikę przekładu realiów żydowskich, a mgr Małgorzata Widel-Ignaszczak (Lublin) — realiów katolickich. O przekładzie jako zjawisku kultury traktowały ponadto wystąpienia dr Alicji Pstygi z Gdańska (*Tekst i kultura — o różnicach kulturowych z perspektywy przekładu*), dr Joanny Krzemińskiej-Krzywdy z Politechniki Częstochowskiej (*Reprezentacje kultury w tekście a przekład*) oraz mgr Idy Marciniak z Uniwersytetu Gdańskiego (*Zachowanie aluzji do elementów kultury w tłumaczeniu nazw własnych opowiadań Andrzeja Sapkowskiego na język rosyjski*). Dr Ewa Konefał (Gdańsk) omówiła zagadnienie przekładu nagłówków prasowych, dr Magdalena Zaorska (Olsztyn) — rolę procesu emisyjno-artykulacyjnego w praktyce zawodu tłumacza, natomiast dr Iwona Borys (Olsztyn) scharakteryzowała pracę tłumacza w koncernach międzynarodowych.

Problemy poruszane w trzeciej sekcji dotyczyły semantyki i struktury tekstu oraz relacji tekst–intertekst. Prof. Swietłana Waulina (Kaliningrad) przybliżyła problem funkcjonalnej specyfiki semantyki modalnej w tekście. Tematem wystąpienia prof. Łarisy Prokofiewej (Saratow) była fonosemantyka tekstu dziecięcego w okresie przedradzieckim i radzieckim. Audiowizualnej reklamie społecznej jako tekstowi kultury poświęcone było wystąpienie dra Arkadiusza Dudziaka (Olsztyn). Prof. Zoja Nowożenowa (Gdańsk) podzieliła się uwagami — na przykładzie reklamy usług magicznych — o nowych taktykach dyskursywnych Rosjan. Dr Monika Grzelka i dr Agnieszka Kula (Poznań) wygłosiły referat dotyczący sposobów wykorzystania przytoczeń w tekstach medialnych. Mgr Sebastian Jażdżewski (Gdańsk) przedstawił nieznanne oblicze średniowiecznych dzieł nordyckich skaldów w kontekście ekstremalnej muzyki metalowej, natomiast dr Tatiana Siniawska-Sujkowska (Gdańsk) opisała interżargon i agresję słowną bohaterów powieści Darii Doncowej. Dr Klaudia Prokopczuk (Erlangen) wygłosiła referat o narodowych i kulturowych cechach tekstów naukowych.

Na zakończenie pierwszego dnia konferencji uczestnicy zostali zaproszeni na uroczystą kolację, podczas której prof. Zoja Nowożenowa podziękowała gościom za liczne przybycie.

W drugim dniu konferencji obradowano wyłącznie w sekcjach.

W sekcji pierwszej wystąpienia koncentrowały się wokół tekstu i dyskursu w przestrzeni kulturowej. Referat prof. Aleksandra Skipiarskich (Jelec) dotyczył obrazu opozycji politycznej w scenariuszach polskich bajek (*Легитимация политической оппозиции как текстовая структура: к вопросу о существующих сценариях в польских сказках*). Wystąpienie dr Izabeli Grabińskiej (Warszawa) poświęcone było recepcji jednej z opowieści Natalii Barańskiej 40 lat po jej opublikowaniu (*Повесть Натальи Баранской Неделя как неделя глазами читателя спустя 40 лет*). Dr Tatiana Kassina (Dniepropietrowsk) omówiła zagadnienie antyprzysłów w dyskursie postmodernistycznym, natomiast mgr Julia Achtyrska (Dniepropietrowsk) przedstawiła etnokulturową przestrzeń paremii, które zawierają koncepty „czerwone” i „czarne”. Mgr Natalia Królikowska (Łódź) poświęciła swoje wystąpienie fenomenowi graffiti jako sposobowi konstruowania narracji w mieście, z kolei mgr Jolanta Ambroziak (Warszawa) skupiła się na opowiadaniach Isaka Samokovlji upamiętniających bośniackich Żydów. Mgr Maryna Czwańska (Warszawa) omówiła wybrane aspekty żargonu uczniowskiego, dr Maria Mocarz (Lublin) określiła problemy przekładu przewodników turystycznych w Polsce, a mgr Agnieszka Grygoruk (Warszawa) uczyniła przedmiotem swojego wystąpienia tekst w komunikacji specjalistycznej.

Tematem przewodnim drugiej sekcji była tekstotwórcza rola kultury oraz metodologia i mechanizmy interpretacji i rozumienia tekstów kultury. Dr Dariusz Makselon (Częstochowa) wygłosił referat *Diss Na Rząd — (sub)kultura jako tekst*, natomiast dr Ireneusz Szczukowski (Bydgoszcz) — *Ciało jako tekst kultury. Wokół kazań barokowych*. Dr Beata Wegnerska (Bydgoszcz) omówiła tekstotwórczą rolę elementów hagiograficznych w prozie Borysa Zajcewa, mgr Magdalena Stoch (Kraków) scharakteryzowała bohatera neurotycznego we współczesnej powieści, a mgr Katarzyna Marcinkowska (Gdańsk) przedstawiła największą sieć komputerową na świecie jako jedną z determinant współczesnej powieści popularnej. Przedmiotem wystąpienia dr Żanny Śładkiewicz (Poznań) była pozycja autora we współczesnym felietonie.

W trzeciej sekcji zatytułowanej *Etnokulturowa przestrzeń tekstu. Tekst kultury w trakcie nauczania języków obcych* wygłoszono 12 referatów. Wystąpienie prof. Marka Marszałka (Bydgoszcz) dotyczyło refleksów polszczyzny wileńskiej w utworach scenicznych dla amatorskich kółek teatralnych na Litwie. Dr Hanna Dymel-Trzebiatowska (Gdańsk) podzieliła się spostrzeżeniami na temat sposobów przekładu na język polski gwaryzmów w trylogii Astrid Lindgren *Przygody Emila ze Smalandii*. Dr Barbara Walczak-Sroczyńska (Warszawa) zwróciła uwagę na takie przyrządy do czyszczenia dywanów, które we współczesnym języku rosyjskim nie mają określeń. Z kolei mgr Małgorzata Stefaniak (Bydgoszcz) scharakteryzowała — w aspekcie pragmatyngwistycznym — germanizmy, które weszły na stałe do potocznej odmiany polszczyzny, a mgr Anna Jakubowska (Warszawa) przedstawiła obraz pijaństwa w polskich, czeskich i górnołużyckich porównaniach frazeologicznych. Dwa następne wystąpienia poświęcone były onomastyce. Prof. Teresa Pluskota (Bydgoszcz) omówiła problem zapisu prawosławnych imion mieszkańców gminy Białowieża w powojennych dokumentach urzędowych, natomiast mgr Henryk Duszyński (Bydgoszcz) zanalizował nazwy ulic i placów Grodna z okresu II wojny światowej w źródłach niemieckojęzycznych. Pozostałe referaty koncentrowały się wokół zagadnień glottodydaktycznych. Mgr Agnieszka Wysomierska (Gdańsk) zdefiniowała przyczyny popularności języka rosyjskiego w gdańskich szkołach. Dr Dorota Piekarska-Winkler i mgr Agata Buchowiecka-Fudała (Warszawa) zaprezentowały — w aspekcie lingworealizacyjnym — projekt podręcznika do praktycznej nauki języka rosyjskiego dla studentów rusycystyki. Zagadnieniu kształtowania kompetencji kulturowej poświęcone było wystąpienie mgr Marii Natalii Kistowskiej i mgr Agnieszki Hrynyk (Poznań) *Kultura Rosji w pigułce. Mistrzowskie panneau I. Głazunowa w procesie formowania kompetencji kulturowej*. Mgr Monika Maciejewska (Brno) przybliżyła teoretyczne i praktyczne problemy wykorzystania tekstów literackich w nauczaniu języka polskiego jako obcego, a mgr Olga Aleksandrowska (Gdańsk) omówiła rolę tekstów kultury w przygotowaniu uczniów do egzaminu maturalnego z języka angielskiego.

Zaoczny udział w konferencji wzięli: prof. Inna Korolowa (Smoleńsk) z referatem *А.Т. Твардовский в контексте русской культуры*, dr hab. Eliza Pieciul-Karmińska (Poznań) z wystąpieniem *Czy możliwy jest przekład doskonały. Kultura w przekładzie: inwariant czy naddatek semantyczny?*, dr Jekatierina Sosnina (Ulianowsk) z referatem *Approach to internationalization of Web-texts* oraz dr Nasima Szarafutdinowa (Ulianowsk) z referatem *Морфемный анализ эквивалентных авиационных терминов русского и немецкого языков*.

Podsumowania konferencji dokonali przewodniczący poszczególnych sekcji, podkreślając wysoki poziom naukowy referatów.

Prof. Zoja Nowożenowa podziękowała wszystkim za przybycie i możliwość konfrontacji stanowisk i metod badawczych uczonych z różnych krajów.

Henryk Duszyński  
Marek Marszałek